

BLANKETINĖS DISPOZICIJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMAJAME KODEKSE

Pranas Švedas

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto
Baudžiamosios justicijos katedros doktorantas
Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222 Vilnius
Tel. (+370 5) 2 36 66 17
El. paštas: p.svedas@gmail.com

Straipsnyje nagrinėjama blanketinės dispozicijos sąvoka ir jos vartojimo teisinėje kalboje ypatumai. Siūlomas baudžiamajame įstatyme esančių straipsnių su blanketinėmis dispozicijomis skirstymas į tam tikras rūšis pagal atitinkamus požymius. Taip pat straipsnyje pateikiami argumentai už ir prieš blanketinių dispozicijų naudojimą baudžiamajame įstatyme.

The article discusses relevant aspects regarding definition of blanket dispositions of articles in the Criminal Code of the Republic of Lithuania. The article proposes categorization of blanket dispositions according to respective features thereof. In addition the article discusses pros and cons of usage of blanket dispositions in the Criminal Code of the Republic of Lithuania.

Įvadas

Iki šiol Lietuvos baudžiamosios teisės teorijoje išsamiau nebuvo nagrinėta blanketinės dispozicijos sąvoka, taip pat detaliau nenauginėti blanketinių dispozicijų ypatumai ir galimas blanketinių Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) [2] straipsnių rūšiavimas pagal skiriamuosius požymius. Tam tikrų bandymų analizuoti blanketinių dispozicijų klausimą būta ir anksčiau, pavyzdžiui, trumpai blanketinės dispozicijos aptariamos M. Apanavičiaus ir V. Pavilionio knygoje „Nusikaltimų kvalifikavimo procesas ir jų atribojimas“ [6, p. 83–84], G. Švedo straipsnyje „Kai kurios baudžiamųjų įstatymų dispozicijų konstra-

vimo problemos“ [13, p. 19–23], taip pat baudžiamosios teisės vadovėliuose, tačiau išsamesnės blanketinių dispozicijų analizės iki šiol nebuvo pateikta. Šio straipsnio tikslas – išnagrinėti blanketinės dispozicijos sąvoką ir jos vartojimo teisinėje kalboje ypatumus bei pasiūlyti baudžiamajame įstatyme esančių straipsnių, turinčių blanketines dispozicijas, galimą skirstymą į tam tikras rūšis pagal atitinkamus požymius, taip pat pateikti pagrindinius argumentus už ir prieš blanketinių dispozicijų naudojimą baudžiamajame įstatyme. Pagrindinis tyrimo objektas – blanketinės straipsnių dispozicijos baudžiamajame įstatyme. Straipsnyje naudojami gramatinis, sisteminis, loginis ir teleologinis tyrimo metodai.

1. Blanketinės dispozicijos sąvoka ir jos vartojimas

Lotyniškas žodis „*dispositio*“ – reiškia (1) išdėstymą, paskirstymą arba (2) potvarkį. Tarptautinių žodžių žodyne pateiktos net keturios galimos žodžio „dispozicija“ reikšmės¹. Pagal Dabartinės lietuvių kalbos žodyną dispozicija – tai (1) kažko turėjimas savo žinioje arba (2) kažko išdėstymas, išsidėstymas [33]. Teisinėje kalboje žodis „dispozicija“ yra vartojamas abiem paminėtomis reikšmėmis. Kai kalbama apie nuosavybės teisinius santykius, dažnai vartojami žodžiai „dispozicija“, „disponuoti“. Tokiu atveju „dispozicija“ reiškia nuosavybės objekto turėjimą savo žinioje ir galimybę jį tvarkyti savo nuožiūra (įskaitant teisę perleisti). Antrąją reikšmę teisinėje kalboje sąvoka „dispozicija“ gali būti vartojama kalbant apie įstatymo straipsnį ar normą ir jų išdėstymą konkrečiame įstatymo tekste².

Iš karto reikia pažymėti, kad baudžiamojoje teisėje sąvoka „dispozicija“ taip pat yra vartojama mažiausiai dviem skirtingomis reikšmėmis. Visų pirma žodis „dispozicija“ yra vartojamas kalbant apie vieną iš baudžiamosios teisės normos elementų, kuriame išdėstyta, suformuluota elgesio taisyklė. Tradiciškai laikoma, kad teisės normos struktūrą sudaro šie elementai [11, p. 137]: 1) hipotezė – atvejai, kai reikia paklusti dispozicijoje nurodytai taisyklei arba,

kitaip tariant, tai prielaida, kuriai esant teisės norma „aktyvuojama“;

- 2) dispozicija – suformuluota elgesio taisyklė;
- 3) sankcija – padariniai, jei nepaisoma dispozicijoje suformuluotos elgesio taisyklės.

Taigi dispozicijos terminu apibrėžiant vieną iš baudžiamosios teisės normos elementų, dispozicija suvokiama ne kaip su teisės šaltiniu, o su teisės norma susijusi sąvoka. Kadangi teisės normos elementai yra metafiziniai ir fiziškai, kitaip nei įstatymo straipsnis, neegzistuoja, todėl ir kalbant apie teisės normos dispoziciją turimas omenyje ne konkretus teisės akto straipsnis kaip šaltinis, o teisės normos dalis, kurioje suformuluota elgesio taisyklė. Taigi terminą „dispozicija“ suvokiant kaip vieną iš teisės normos elementų, dispozicija tiesiogiai nesietina su teisės šaltiniu.

Antra, žodis „dispozicija“ gali būti suvokiamas kaip teisės normos išdėstymas konkrečiame teisės akto straipsnyje, straipsniuose ar net kelių teisės aktų straipsniuose. Kalbant apie BK straipsnio dispoziciją būtų turimas omenyje straipsnio teksto išdėstymas baudžiamajame įstatyme. Taigi tokiu atveju baudžiamojo įstatymo straipsnio dispozicijos sąvoka nesiejama su teisės normos elementais, o vartojama atskirai kaip sąvoka, reiškianti straipsnio teksto išdėstymą teisės akte³.

¹ Dispozicija: 1. Raštiškas vado įsakymas sausumos kariuomenei dėl mūšio (kautynių) arba maršo tvarkos. 2. Sausumos kariuomenės, kovos laivų išsidėstymo per mūšį (kautynės) planas. 3. Struktūrinė teisės normos dalis, nustatanti tam tikrą elgesio taisyklę. 4. Kieno nors žinia, valdžia, teisė savarankiškai tvarkyti, valdyti [15, p. 116].

² Šiame straipsnyje toliau vartojant „dispozicijos“ sąvoką omenyje turima antroji „dispozicijos“ reikšmė.

³ Tam, kad būtų aišku, ar kalbama apie dispoziciją kaip teisės normos struktūrinę dalį ar apie dispoziciją kaip įstatymo straipsnio išdėstymą, siūlytina vartojant „dispozicijos“ sąvoką visada pridėti tikslinantį žodį, kuris nurodytų, apie kokią konkrečią dispoziciją kalbama (teisės normos dispoziciją ar straipsnio dispoziciją). Taip būtų išvengta neaiškumų ir nesusipratimų dėl dispozicijos sąvokos daugiareikšmiškumo.

Išsiaiškinius galimas dispozicijos sąvokos reikšmes, toliau nagrinėtina blanketinės dispozicijos sąvoka. Siekiant išsamiai atskleisti blanketinės dispozicijos sąvoką, visų pirma reikia išsiaiškinti, kaip minėta sąvoka vartojama teorijoje ir praktikoje. Pabrėžtina, kad Lietuvos baudžiamosios teisės teoretikai nevienodai vartoja blanketinės dispozicijos ar blanketiškumo sąvoką. Štai V. Pavilonis teigė, jog BK straipsnių dispozicijos pagal išdėstymą yra keturių rūšių – paprastos, aprašomosios, blanketinės ir pasiunčiamosios [7, p. 93]. Tokiam požiūriui pritaria ir V. Piesliakas, teigdamas, jog blanketinės gali būti BK specialiosios dalies straipsnio dispozicijos [8, p. 20]. Taigi minėti baudžiamosios teisės teoretikai blanketinėmis vadina BK straipsnių dispozicijas. A. Abramavičiaus nuomone, blanketinės yra nusikaltimų sudėtys [7, p. 155].

Išanalizavus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktiką, galima pažymėti, kad LAT taip pat nevienodai vartoja blanketinės dispozicijos sąvoką. Vienose LAT nutartyse teigiama, kad tam tikras BK straipsnis turi blanketinę dispoziciją [17; 18; 19; 20; 21; 23; 28; 29] (tokia sąvoka vartojama ir LAT Teisėjų senato nutarime Nr. 40 [16]), kitose, kad blanketinė yra teisės norma arba teisės normos dispozicija [24; 25; 26; 27; 30]. Įdomu pažymėti, kad keliose LAT nutartyse teigiama, kad blanketinė yra nusikaltimo sudėtis [23; 31].

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vartojant blanketiškumo sąvoką, ne visada susimąstoma, blanketiškumas yra šaltinio (įstatymo straipsnio) ar teisės normos požymis, todėl LAT praktikoje pasitaikė ir nevysiškai tinkamų šios sąvokos vartojimo atvejų, pavyzdžiui, teiginys, jog BK „straipsnio

1 dalies dispozicija savo esme yra blanketinė norma“ [32].

Mūsų supratimu, blanketiškumo požymis rodo tai, kad teisės normos dalis – dispozicija – nėra išdėstyta viename teisės akte, o norint atskleisti, išsiaiškinti visą teisės normos dispoziciją, jos turinio reikia ieškoti kitame teisės akte, t. y. blanketiškumą reikėtų suvokti kaip nurodymą, pasiuntimą, nukreipimą į kitą teisės aktą (kitą šaltinį). J. Wessels nurodo, kad, be konkrečiai suformuluotų nusikalstamų veikų sudėčių, vadinamų visuminiais baudžiamaisiais įstatymais, BK yra blanketinių nuostatų, kuriose neapibrėžta, kas yra draudžiama, o šios nuostatos nukreipia į kitus įstatymus, teisės aktus ar administracinius aktus. Šiais atvejais kompleksiską veikos sudėtį galima rasti tik susiejus blanketinį įstatymą su jį papildančia norma [10, p. 53].

Pabrėžtina, kad baudžiamosios teisės teorijoje nėra atsakyta į klausimą, blanketiškumas yra baudžiamojo įstatymo straipsnio ar baudžiamosios teisės normos požymis. Kartu kyla klausimas, blanketinė yra BK straipsnio dispozicija ar baudžiamosios teisės norma?

Blanketiškumą suvokiant kaip tam tikrą teisės normos požymį, t. y. kad pati teisės norma (jos dispozicija) yra išdėstyta ne viename, o keliuose teisės aktuose, tada sąvoka „blanketinis“ ar „blanketinė“ gali būti vartojama ne tik kalbant apie teisės šaltinį (teisės akto straipsnį), bet ir apie konkrečią teisės normą. Tokiu atveju blanketine baudžiamosios teisės norma būtų vadinama tokia norma, kurios dispozicija išdėstyta ne tik BK, bet ir kitame teisės akte⁴.

⁴ Pažymėtina, kad blanketiškumą suvokiant kaip nusikaltimo sudėties požymį, blanketine turėtų būti

Kita vertus, teigti, kad teisės norma yra blanketinė, būtų nevysiškai logiška, nes teisės norma, jos dispozicija negali duoti nuorodos pati į save, o, kaip minėta, blanketiškumo požymis rodo tam tikrą nurodymą, pasiuntimą, nukreipimą, kelių teisės aktų apėmimą⁵. Manytina, kad BK straipsnis (jo tekstas), o ne teisės norma nukreipia į kitą teisės aktą, kad išsamiai ir visapusiškai būtų atskleista formuluojama baudžiamosios teisės norma (jos dispozicija). Taigi, mūsų manymu, vartojant blanketiškumo sąvoką būtų tiksliau nurodyti, kad blanketinė yra BK straipsnio dispozicija, o ne baudžiamosios teisės norma.

Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, blanketiškumą reikėtų laikyti ne baudžiamosios teisės normos (jos dalies), o baudžiamosios teisės šaltinio – BK straipsnio – požymiu. Baudžiamosios teisės norma pati savaime visada yra baigtinė, neatsižvelgiant į tai to, kokiame šaltinyje, tik BK ar ir kituose teisės aktuose, ji yra įtvirtinta. Taigi būtų tiksliau sakyti, kad blanketinis yra BK straipsnis ar straipsnio dispozicija (išdėstymas), o ne baudžiamosios teisės norma.

Išnagrinėjus blanketinės dispozicijos sąvokos vartojimo ypatumus, siūlytinas toks blanketinės dispozicijos apibrėžimas baudžiamojoje teisėje: blanketinė BK straipsnio dispozicija – tai tokia BK straipsnio dispozicija, kurioje išsamiai nėra atskleista visa baudžiamosios teisės norma

---

laikoma tokia nusikaltimo sudėtis, kurią sudarantys nusikaltimo požymiai išsamiai gali būti atskleidžiami tik pasitelkus ir kitus nei BK teisės šaltinius.

⁵ Tas pats argumentas taikytinas ir teiginiams, kad blanketinė yra nusikaltimo sudėtis. Kadangi nusikaltimo sudėtis, kaip nusikaltimą apibūdinančių objektyvių ir subjektyvių požymių visuma, visada yra baigtinė, nusikaltimo sudėtis negali duoti nuorodos pati į save.

(neišsamiai aprašytas draudžiamas elgesys) ir kuri, siekiant atskleisti visą baudžiamosios teisės normą, siunčia, kreipia į kitą nei BK norminį teisės aktą (aktus)⁶.

2. Blanketinių dispozicijų rūšys BK

Daugiau kaip trečdalis BK specialiosios dalies straipsniuose įtvirtintų teisės normų visuminę turinį galima atskleisti tik analizuojant kitus (ne BK) teisės aktus. Kyla klausimas, ar visais atvejais, kai teisės norma iki galo visiškai gali būti atskleista tik išanalizavus kitus teisės aktus, BK straipsnis, kuriame ši norma įtvirtinta, laikytinas blanketiniu? Mūsų nuomone, blanketinėmis dispozicijomis pasižymi tik tie BK straipsniai, kuriuose neišsamiai aprašyti nusikaltimų objektyvieji požymiai (objektas, objektyvioji pusė).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad BK yra atvejų, kai, neatsižvelgus į kitus teisės aktus, nėra aiškūs ir subjektyvieji nusikaltimo požymiai (ypač subjektas), pavyzdžiui, BK XXXIII skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams“ vartojama valsty-

---

⁶ Pagrindiniai požymiai, skiriantys blanketinę BK straipsnio dispoziciją nuo paprastų BK straipsnių dispozicijų, yra tokie:

- neišsamiai atskleista baudžiamosios teisės norma, neįmanoma tik iš straipsnio dispozicijos visiškai suprasti baudžiamosios atsakomybės ribų;
- nukreipimas, pasiuntimas (dažniausiai netiesioginis) į kitą norminį teisės aktą;
- nebaigtinis objektyviųjų nusikaltimo sudėties požymių aprašymas – iš blanketinio BK straipsnio teksto neįmanoma iki galo suprasti, kokie konkretūs veiksmai yra draudžiami, ar (ir) kas yra nusikaltimo objektas (dalykas);
- blanketines dispozicijas dažniausiai turi BK straipsniai, saugantys ne pagrindines asmens teises (gyvybę, sveikatą, materialią nuosavybę ir pan.), o sudėtingesnius socialinius santykius (ekonomikos ir verslo tvarką, finansų sistemą, intelektualinę nuosavybę ir pan.).

bės tarnautojo sąvoka, be kita ko, aiškinama ir remiantis Valstybės tarnybos įstatymu (BK 230 str.), arba BK XLVI skyriuje „Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai krašto apsaugos tarnybai“ vartojama šauktinio sąvoka aiškinama atsižvelgiant į Karo prievolės įstatymą (BK 330 str.) ir pan. Kalbant apie BK nustatytas sankcijas (bausmes) apskritai daugelį BK straipsnių būtų galima laikyti blanketiniais, nes visi BK straipsniai, numatantys baudą, kaip vieną iš galimų bausmių, automatiškai nukreipia į BK 47 straipsnį, kurio 2 dalyje nustatyta, kad „bauda skaičiuojama minimalaus gyvenimo lygio (MGL) dydžiais“. Cituota BK 47 straipsnio 2 dalis toliau pasiūnčia į kitą teisės aktą, nes MGL dydis skaičiuojamas pagal Lietuvos Respublikos Seimo įstatymą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą⁷, todėl būtų galima laikyti, kad minėti BK straipsniai, nes numato baudos bausmę, kurios konkreči išraiška yra skaičiuojama remiantis kitais teisės aktais, yra blanketiniai. Nepaisant to, blanketiniais BK straipsniais siūlytina laikyti tik tuos straipsnius, kuriuose nėra išsamiai ir visapusiškai atskleisti objektyvieji nusikalstamos veikos požymiai.

⁷ Pagal 2008 m. liepos 15 d. Socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 (Žin., 2008, Nr. 149-6013) [4] 4 straipsnio 2 dalį teisės aktuose, reglamentuojančiuose nusikalstamų veikų ir administracinių teisės pažeidimų kvalifikavimą bei bausmių ir nuobaudų dydžių apibrėžimą ir apskaičiavimą, vartojamas rodiklis „minimalusis gyvenimo lygis“ arba „MGL“ yra tapatus ir lygus baziniam bausmių ir nuobaudų dydžiui. Bazinį bausmių ir nuobaudų dydį nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Šiuo metu bazinis bausmių ir nuobaudų dydis yra 130 Lt. Šis dydis patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1031 „Dėl bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 121-4608) [5].

Manytina, kad BK straipsnis turi blanketinę dispoziciją, jei iš konkretaus BK straipsnio teksto neįmanoma iki galo suvokti ir atskleisti baudžiamosios atsakomybės ribų, nustatyti, koks elgesys yra draudžiamas, o koks leidžiamas, ar neįmanoma suprasti, kokie padariniai yra laikomi nusikalstamais. BK straipsniams, turintiems blanketines dispozicijas, priskiriant tik tuos straipsnius, kuriuose neišsamiai aprašyti objektyvieji nusikaltimo požymiai, BK specialiojoje dalyje būtų galima suskaičiuoti per 80 straipsnių, turinčių blanketines dispozicijas.

Pagal tai, kaip pasireiškia blanketiškumas, blanketines dispozicijas turinčius BK straipsnius galima suskirstyti į grupes. Siūlytinas toks sąlyginis BK straipsnių, turinčių blanketines dispozicijas, skirstymas:

- BK straipsniai, kurių blanketiškumas pasireiškia vartojant sąvokas „neteisėtas“, „neteisėtai“ ir pan.;
- BK straipsniai, kurie nukreipia į teisės aktus, už kurių pažeidimą kyla baudžiamoji atsakomybė;
- BK straipsniai, kurie nukreipia į tarptautinės teisės normas ar papročius, kuriuos pažeidus kyla baudžiamoji atsakomybė;
- BK straipsniai, kuriuose neišsamiai aprašytas nusikaltimo objektas;
- BK straipsniai, kurie turi kelis iš pirmiau išvardytų blanketinių dispozicijų požymių.

Daugiau kaip pusė BK straipsnių su blanketinėmis dispozicijomis yra tokie, kurių blanketiškumas pasireiškia vartojant sąvoką „neteisėtai“, „neteisėtas“. Tai BK straipsniai su abstrakčiausiomis blanketinėmis dispozicijomis, nes „neteisėtumas“ yra abstrakčiausia vartotina forma, kuria pasa-

koma, kad buvo pažeisti teisės reikalavimai. Šiuo atveju apskritai nenurodoma, kad pažeisti teisės aktų, specialių taisyklių ar kiti reikalavimai, o apsiribojama bendriausiu priešingumo teisei apibrėžimu. Neteisėtumas reiškia, kad teisės norma retrospektyviu požiūriu gali būti „aktyvinama“ pažeidus bet kokius teisės aktus: Lietuvos Respublikos Konstituciją, tarptautines sutartis, įstatymus, Vyriausybės nutarimus, ministrų įsakymus ir kt. Šiai blanketinių dispozicijų rūšiai artimiausia yra antroji blanketinių dispozicijų rūšis – tai yra tos dispozicijos, kurios nukreipia į teisės aktus. Skirtumas tarp šių dviejų blanketinių dispozicijų rūšių yra tas, kad skiriasi nukreipimo į kitus teisės šaltinius abstraktumo laipsnis.

Ne visose blanketinėse dispozicijose, priskirtose pirmajai grupei, žodis „neteisėtas“ yra vartojamas nurodant veikos neteisėtumą. Šiai grupei priskirtinos ir tos dispozicijos, kuriose žodis „neteisėtai“ apibūdina veikimo būdą (pvz., BK 202 str. 1 d.: „Tas, kas versliškai ar stambiu mastu ėmėsi ūkinės, komercinės, finansinės ar profesinės veiklos <...> *kitokiū neteisėtu būdu*“ arba BK 148: „<...> reikalavo iš žmogaus atlikti *neteisėtus veiksmus* ar susilaikyti nuo teisėtų veiksmų atlikimo <...>“, 225–227 str.).

Kyla klausimas, kaip traktuoti tuos BK straipsnius, kurių pavadinime vartojamas žodis „neteisėtas“, tačiau straipsnio tekste kalbama ne apie veikos neteisėtumą, o, pavyzdžiui, apie veiką, padarytą neturint leidimo (BK 253, 253-1 str.), arba veiką, kuri padaryta pažeidžiant nustatytą tvarką (BK 265 str.). Mūsų nuomone, tokie straipsniai nėra priskirtini straipsniams, turintiems aptariamą blanketinių dispozicijų rūšį, nes

straipsnio pavadinimas, nors iš dalies ir nurodo, kas numatyta konkrečiame straipsnyje, tačiau neturi didesnės įtakos paties straipsnio (taip pat teisės normos) turiniui.

Pažymėtina, kad „neteisėtumo“ sąvoka BK blanketiniuose straipsniuose gali būti vartojama dviem aspektais. Pirmą, sąvoka „neteisėtai“ gali reikšti, kad pažeidžiami bet kokie teisės aktų reikalavimai. Antra, sąvoka „neteisėtai“ gali rodyti, jog tam tikri veiksmai atliekami neturint tam reikalingo leidimo, licencijos (tokiu atveju paprastai neteisėtumas preziumuojamas).

Kita BK straipsnių, turinčių blanketines dispozicijas, rūšis – tai straipsniai su blanketinėmis dispozicijomis, kurios nukreipia į kitus teisės aktus. Tokias blanketines dispozicijas turintiems priskirtini šie BK straipsniai: 132, 137, 176, 188, 221, 222, 223, 265, 294, 325, 327 straipsniai. Standartinė formuluotė, rodanti šių straipsnių dispozicijų blanketiškumą, yra nusikalstamos veikos aprašymas nurodant, kad ji padaroma pažeidžiant teisės aktų nustatytas taisykles, reikalavimus, tvarką arba neatliekant teisės aktų reikalaujamų veiksmų. Pirmą aptartų blanketinių dispozicijų aprašymuose vartojama neteisėtumo sąvoka, o dabar aptariamų dispozicijų blanketiškumą rodo tai, kad šių dispozicijų aprašyme vartojamos sąvokos „teisės aktų nustatyta tvarka“, „įstatymuose nustatyti reikalavimai“ ir panašiai, tai yra šių dispozicijų nukreipimo konkretumas yra didesnis (pavyzdžiui, BK 188 str. 2 d.: „Tas, kas padarė šio straipsnio 1 dalyje numatytą veiką pažeisdamas teisės aktų nustatytas specialias elgesio saugumo taisykles“ arba BK 265 str. 1 d.: „Tas, kas pažeisdamas nustatytą tvarką augino didelį kiekį aguonų,

kanapių ar kitų į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašą įtrauktų augalų“).

Į tam tikrą nagrinėjamų blanketinių dispozicijų porūšį išskirtini tie BK straipsniai, kurių dispozicijos nukreipia į konkrečios teisės srities teisės aktus ar taisykles. Tokias dispozicijas turi šie BK straipsniai: 255, 257, 267, 268, 270, 277, 279, 281, 282 ir 326 straipsnis. Šio blanketinių dispozicijų porūšio ypatybė yra ta, kad blanketinės dispozicijose nurodoma, kokios teisės srities taisyklės pažeidžiamos darant nusikalstamą veiką, pavyzdžiui, teisėtai laikomo ginklo laikymo taisyklės, narkotinių medžiagų siuntimo, gabenimo taisyklės, transporto eismo tvarkos ar saugumo taisyklės ir kitos.

Pažymėtina, kad tam tikrais atvejais, jei konkrečių taisyklių, į kurias nukreipia baudžiamasis įstatymas, nebūtų, dar nereiškia, kad nekyla baudžiamoji atsakomybė už padarytą veiką. Pagal LAT praktiką, jei BK straipsnio dispozicijoje nurodomos ne konkrečios egzistuojančios taisyklės (ne tikrinis pavadinimas), tada baudžiamoji atsakomybė kyla už bet kokio pavadinimo ir teisinės galios norminio akto, reglamentuojančio atitinkamą sritį, pažeidimą. Kai BK straipsnio dispozicija blanketinė, surašant nuosprendį turi būti nurodomas įstatymas ar kitas teisės aktas, už kurio reikalavimų ar draudimų pažeidimą nustatyta baudžiamoji atsakomybė. Nuosprendyje turi būti nurodomas jo straipsnis, dalis ar punktas, glaustai atskleidžiant turinį, pažymint pažeidimo esmę [15]. LAT vienoje iš savo nutarčių [18] pažymėjo, kad senojo BK 87 straipsnio dispozicija yra blanketinė (šis straipsnis numatė baudžiamąją atsakomybę už operacijų su pinigais ar vertybiniais

popieriais taisyklių pažeidimus), „tačiau niekuomet šio straipsnio pavadinime ir dispozicijoje nebuvo įvardijamas konkretus taisyklių, už kurių pažeidimus buvo numatyta baudžiamoji atsakomybė, pavadinimas, nes tokio pavadinimo taisyklių („Valiutos operacijų taisyklės“, „Operacijų su pinigais ar vertybiniais popieriais taisyklės“) niekuomet nebuvo“. Iš to LAT padarė išvadą, kad 1961 metų BK 87 straipsnis „numatė baudžiamąją atsakomybę už operacijų su pinigais ar vertybiniais popieriais taisyklių, numatytų bet kokio pavadinimo ir teisinės galios norminiuose aktuose, reglamentuojančiuose operacijas su užsienio valiuta, pažeidimą. Antra vertus, norminiuose aktuose, nepriklausomai nuo jų pavadinimo, visuomet yra įtvirtinamos tam tikros elgesio taisyklės“. Tokia LAT pozicija reiškia, kad kiekvienu atveju susidūrus su aptariamomis rūšies BK straipsnio blanketine dispozicija reikia išsiaiškinti ne tik ar yra konkrečios taisyklės, į kurias nukreipia straipsnio blanketinė dispozicija, bet ir apskritai visą teisinį reglamentavimą konkrečioje srityje, nes draudimas nebūtinai turi būti įvardytas BK straipsnio nurodytose taisyklėse.

Kartu paminėtina, kad blanketinės dispozicijos pasiunčia tik į norminius teisės aktus, todėl lokalių aktų, pavyzdžiui, įmonės vidaus tvarkos, reglamento, pažeidimai negali užtraukti baudžiamosios atsakomybės.

Pažymėtina, kad BK specialiojoje dalyje yra tik vienas blanketinis BK straipsnis, kuris nukreipia į konkretų teisės aktą, t. y. kuriame nurodytas tikrinis teisės akto pavadinimas. Tai BK 267 straipsnis, kuriame minimas Cheminio ginklo uždraudimo įstatymas. Visi kiti aptariamomis rūšies blanketiniai BK straipsniai nurodo ne į tikrinį

teisės akto pavadinimą, o į tam tikrą teisės reglamentavimo sritį.

Kita išskirtina BK straipsnių, turinčių blanketines dispozicijas, rūšis – tai tokie BK straipsniai, kurių dispozicijoje nurodoma į tarptautinės teisės normas. Tokių straipsnių BK yra vos keli ir visi jie yra XV skyriuje „Nusikaltimai žmoniškumui ir karo nusikaltimai“. Tai BK 101, 103, 104, 105, 111, 112 straipsniai. BK straipsniuose su šios rūšies blanketinėmis dispozicijomis nurodant į tarptautinės teisės normas pabrėžiama, kad nusikaltimas gali būti padaromas pažeidžiant tarptautinės humanitarinės teisės normas. BK 112 straipsnyje numatytas nusikaltimas gali būti padarytas pažeidžiant Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ar visuotinai pripažintų tarptautinių papročių nuostatas. LAT praktikoje išnagrinėta baudžiamoji byla [17], kurioje, mūsų nuomone, teismas neteisingai traktavo vieno iš aptariamų BK straipsnių blanketiškumo klausimą. 1961 metų BK 333 straipsnyje (atitinka dabar galiojančio BK 101 str.) buvo numatyta baudžiamoji atsakomybė už tarptautinės humanitarinės teisės saugomų asmenų žudymą. Anot LAT, „gramatinis, sisteminis bei istorinis šios Baudžiamojo kodekso normos aiškinimas leidžia daryti išvadą, kad straipsnio dispozicija nėra blanketinė. Joje nurodomas ne tikrai nusikalstamos veikos pavadinimas „tarptautinės humanitarinės teisės normų pažeidimas“, bet apibrėžti ir pagrindiniai veikos požymiai. Tai yra „karo, tarptautinio ginkluoto konflikto ar okupacijos metu įsakinėjimas žudyti ir žudymas asmenų, kurie kapituliavo sudedant ginklus ar neturi kuo priešintis“. Taip pat „žudymas sužeistųjų, ligonių ar žūvančio karo laivo jūreivių, karo

belaisvių“ ir „žudymas bei įsakinėjimas žudyti okupuotoje, aneksuotoje, užgroboje ar karo veiksmų teritorijoje buvusius civilius ar kitus asmenis, kuriems karo metu suteikiama tarptautinė apsauga“. Iš to seka, kad BK 333 str. dispozicija yra aprašomoji, nes yra apibrėžti pagrindiniai nusikalstamos veikos požymiai“. Tokia LAT pozicija yra labai diskutuotina, nes baudžiamasis įstatymas ne veltui numato papildomą BK straipsnio aktyvinimo sąlygą, t. y. kad turi būti pažeistos tarptautinės humanitarinės teisės normos. Jei būtų daromi nusikaltimo sudėtyje numatyti alternatyvūs objektyviosios pusės veiksmai, tačiau jais nebūtų pažeidžiamos tarptautinės humanitarinės teisės normos, tada baudžiamoji atsakomybė pagal aptariamą BK straipsnį, mūsų supratimu, neturėtų iškilti. O cituota LAT pozicija paneigia aiškiai baudžiamajame įstatyme išdėstytą sąlygą, kuri reikalinga baudžiamajai atsakomybei kilti. Taigi, mūsų nuomone, BK straipsniai, kurie numato tam tikrus veiksmus, daromus pažeidžiant tarptautinės humanitarinės teisės normas, yra blanketiniai, o kvalifikuojant nusikaltimus pagal šiuos straipsnius, yra būtina nustatyti konkrečias tarptautinės teisės normas, kurios buvo pažeistos, ir surašant nuosprendį nurodyti konkrečius šaltinius, jų straipsnius ir straipsnių dalis.

Dar viena blanketinių dispozicijų rūšis – tokios blanketinės dispozicijos, kuriose nėra iki galo visiškai atskleistas nusikaltimo objektas. Tokias blanketines dispozicijas, manytume, turi šie BK straipsniai: 106, 119, 124, 125, 126, 192, 198, 199, 199-1, 199-2 ir 306 straipsnis. Taip pat šiai straipsnių blanketinių dispozicijų rūšiai priskirtini ir visi BK XXXVII skyriuje „Nusikaltimai

ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis“ įtvirtinti straipsniai (išskyrus BK 267 str. ir 267-1 str.), nes šiuose straipsniuose kalbama apie narkotines ir psichotropines medžiagas, o BK 269 straipsnyje teigiama, kad „narkotinės ir psichotropinės medžiagos yra medžiagos, įtrauktos į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus“. Kadangi baudžiamosios atsakomybės ribas BK XXXVII skyriaus nusikaltimų atveju tiesiogiai lemia tai, kokios medžiagos įtrauktos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašą, o kokios – ne, mūsų supratimu, šių nusikaltimų objektas išsamiai atskleidžiamas tik vadovaujantis minėtu sąrašu ir nors šie straipsniai tiesiogiai nenurodo į kitus teisės aktus, tačiau jie taip pat laikytini blanketiniais. Ši blanketinių dispozicijų rūšis nuo kitų blanketinių dispozicijų rūšių atskiriama ne pagal abstraktumo laipsnį, o pagal tai, kad šios dispozicijos netiesiogiai nukreipia į kitus teisės aktus, siekiant išsiaiškinti nusikaltimo sudėties objektą, o ne objektyviosios pusės požymius. Pažymėtina, kad tokia išvada daroma vadovaujantis prielaida, jog klausimas, ar konkreti medžiaga yra priskirtina narkotinėms ar psichotropinėms medžiagoms, yra ne fakto, o teisės klausimas (nes tai tiesiogiai lemia medžiagos įrašymas į teisės aktą – narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašą). Laikant, kad tai yra ne teisės, o fakto klausimas, aptariami BK straipsniai neturėtų būti priskiriami blanketiniams straipsniams.

Kai kurie BK straipsniai, turintys blanketines dispozicijas, apskritai negali būti

priskirti kuriai nors vienai blanketinių dispozicijų rūšiai, nes turi mažiausiai kelioms blanketinių dispozicijų rūšims būdingų požymių. Tokie BK straipsniai, pavyzdžiui, yra BK 192 ir 267 straipsnis (objektas ir objektyvioji pusė blanketiniai). BK 192 straipsnis, kuriame numatyta baudžiamoji atsakomybė už literatūros, mokslo, meno kūrinio ar gretutinių teisių objekto neteisėtą atgaminimą, neteisėtų kopijų platinimą, gabenimą ar laikymą, nustato, kad baudžiamoji atsakomybė kyta neteisėtai atgaminus literatūros, mokslo ar meno kūrinį ar gretutinių teisių objektą. Taigi šiame BK straipsnyje dispozicijos blanketiškumas, mūsų nuomone, pasireiškia keliais aspektais. Pirma, vartojant sąvoką „neteisėtai“ nukreipiami į kitus nei BK teisės aktus, kurie turi padėti išsiaiškinti, atgaminimo veiksmas buvo teisėtas ar ne. Antra, kūrinio ir gretutinių teisių objekto sąvokos taip pat nėra savaime aiškios, o kriterijus, kuriais remiantis konkretus objektas pripažintinas kūrinio ar gretutinių teisių objektu, numato Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas [3].

3. Argumentai už ir prieš blanketinių dispozicijų naudojimą baudžiamajame įstatyme

Baudžiamosios teisės teorijoje pripažįstama, kad blanketines dispozicijas įstatymų leidėjas paprastai naudoja tada, kai numatoma baudžiamoji atsakomybė už teisės aktuose nurodytų reikalavimų ir draudimų, kurių išvardyti pačiame baudžiamajame įstatyme negalima dėl jų nepastovumo ir didelės apimties, pažeidimą [14, p. 45]. Anot J. Pradel, visi įstatymų leidėjai į baudžiamąjį kodeksą ir baudžiamojo proceso kodeksą sudeda tik

daugumą ar didžiąją daugumą klausimų, tačiau niekada nesudeda jų visų – arba iš baimės padaryti pernelyg storą tomą, arba dėl paprasčiausio nesugebėjimo, žinant norminių tekstų įvairovę [9, p. 89].

Blanketinių dispozicijų reikalingumą ir neišvengiamumą lemia tai, kad tiesioginis nusikaltimų, susijusių su įvairių techninių ar bet kokių kitokių taisyklių pažeidimu, aprašymas būtų labai sudėtingas, o kartais ir apskritai neįmanomas. Aptariant BK straipsnių su blanketinėmis dispozicijomis išsidėstymą BK pažymėtina, kad dauguma šių straipsnių yra BK skyriuose, numatančiuose baudžiamąją atsakomybę už nusikalstamas veikas intelektinei nuosavybei, informatikai, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai. Tai gali būti aiškinama tuo, kad šios nusikalstamos veikos nėra „įprastinės“, uždraudžiant šias veikas siekiama užtikrinti ne pačių pagrindinių žmogaus teisių apsaugą ir gynybą, o sudėtingesnius socialinius santykius ir jų stabilumą. Dėl šių santykių sudėtingumo ir atitinkamai reglamentavimo įvairovės ir gausos sudėti išsamius draudžiamų veiksmų aprašymus į baudžiamąjį įstatymą, neapsunkinant kuriamų straipsnių, praktiškai neįmanoma, todėl, siekdamas to išvengti, įstatymų leidėjas naudoja blanketines straipsnių dispozicijas. Be to, šiuolaikinėje baudžiamojoje teisėje yra kriminalizuojamos ne tik pačios pavojingiausios veikos, tokios kaip antai nusikaltimai žmogaus gyvybei, sveikatai, turtui, nusikaltimai valstybei, bet ir mažiau reikšmingos ir pavojingos veikos. Baudžiamosios teisės priemonėmis reglamentuojant baudžiamąją atsakomybę už įvairias smulkesnes veikas, kurių tiesioginį draudimą numato kiti nei

BK teisės aktai, tam, kad nebūtų apkrautas baudžiamasis įstatymas ir kad keičiantis tam tikriems kituose teisės aktuose numatytiems apribojimams ar draudimams nereikėtų kiekvieną kartą kaitalioti BK, neišvengiamai tenka naudoti blanketines dispozicijas.

Kita vertus, pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos [1] 31 straipsnį bausmė gali būti skiriama ar taikoma tik remiantis įstatymu. Baudžiamajame įstatyme naudojant straipsnių blanketines dispozicijas, kurios nukreipia į įvairias taisykles, tvarkas, susidaro situacija, kad dalis baudžiamosios teisės normos, pagal kurią kyta baudžiamoji atsakomybė, yra patvirtinta ne įstatymu, o vyriausybės nutarimu, ministro įsakymu ir pan. Tokia situacija, mūsų supratimu, teoriškai prieštarauja minėtam konstituciniam principui, kad bausmė gali būti skiriama ar taikoma tik remiantis įstatymu. Nors pati bausmė, tai yra jos rūšis, dydis, numatyta BK, tačiau teisinis pagrindas, kuriuo remiantis ji skiriama, yra ne tik pats blanketinis BK straipsnis, bet ir kiti aktai, į kuriuos straipsnis nukreipia, nes būtent tik šiais aktais visiškai atskleidžiama teisės norma. Šį teiginį patvirtina ir ta aplinkybė, kad, teismui kvalifikuojant veiką pagal blanketinę dispoziciją turintį BK straipsnį, būtina nurodyti ne tik konkretų BK straipsnį, bet ir teisės aktą (jo straipsnį), pagal kurį kvalifikuojama veika [15].

Blanketinių dispozicijų naudojimas baudžiamajame įstatyme, mūsų manymu, galbūt prieštarauja ir BK 1 straipsnio 1 daliai, kurioje numatyta, jog baudžiamasis įstatymas yra vientisas. Vientisumas reiškia, kad BK yra tas įstatymas, kuriame numatytos visos veikos, už kurias kyta baudžiamoji

atsakomybė. Tačiau realiai taip nėra, nes blanketinių dispozicijų egzistavimas lemia, jog baudžiamoji atsakomybė kyla ne tik iš BK, bet ir iš kitų teisės aktų.

Be to, BK 2 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog asmuo atsako pagal šį kodeksą tik tuo atveju, jeigu jo padaryta veika buvo uždrausta baudžiamojo įstatymo, galiojusio nusikalstamos veikos padarymo metu. Taigi būtent baudžiamasis įstatymas turi uždrausti veikas, o ne poįstatyminiai aktai. Esant blanketinei dispozicijai asmuo atsako ne tik pagal baudžiamąjį įstatymą, o tai prieštarauja minėtai BK 2 straipsnio 1 daliai (nebent „įstatymą“ suvoktume kaip kiekvieną teisės aktą).

Tuo pačiu paminėtina, kad pagal BK 2 straipsnio 4 dalį pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį. Vieni iš nusikaltimo sudėties elementų yra objektas ir objektyvioji nusikaltimo pusė. Kaip minėta šiame straipsnyje, BK straipsniuose su blanketinėmis dispozicijomis objektyvieji nusikalstamos veikos požymiai išsamiai atskleisti nebūna, o siekiant atskleisti visą nusikaltimo sudėties turinį būtina vadovautis ir kitais teisės aktais. Taigi blanketinių dispozicijų atveju atitinkama nusikaltimo sudėtis yra numatyta ne tik baudžiamajame įstatyme, bet ir kituose teisės aktuose. Formaliai vertinant BK 2 straipsnio 4 dalies nuostatas, blanketinių dispozicijų atveju asmuo apskritai negali būti patrauktas baudžiamajon atsakomybėn, nes BK straipsnyje su blanketine dispozicija nėra visos nusikaltimo sudėties, o aptariama BK straipsnio dalis numato, kad veika turi atitikti būtent baudžiamojo įstatymo

numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį.

Taip pat naudojant blanketines dispozicijas, mūsų vertinimu, negerai yra tai, kad baudžiamosios atsakomybės ribos gali kisti visiškai nekeičiant BK straipsnio, o paprasčiausiai keičiant kitus teisės aktus, į kuriuos nukreipia atitinkamas BK straipsnis. Tokiu atveju, atrodytų, nepasikeičia įstatymas, kuriame teigiama, jog tai vientisas baudžiamasis įstatymas, o baudžiamoji atsakomybė kyla tik jei veika atitinka šiame įstatyme numatytą nusikaltimo sudėtį, tačiau pasikeičia baudžiamosios atsakomybės ribos.

Galiausiai atkreiptinas dėmesys į tai, kad baudžiamasis įstatymas, kaip numatantis griežčiausias poveikio priemones asmenims, turi būti aiškus, nedviprasmiš ir lengvai suprantamas specialaus išsilavinimo neturinčiam asmeniui. Perskaičius bet kurį BK straipsnį asmeniui turėtų būti aišku, kokie veiksmai yra legalūs ir leidžiami, o už kuriuos veiksmus gresia baudžiamoji atsakomybė. J. Wessels teigia, kad nors baudžiamuosiuose įstatymuose nedraudžiama vartoti bendrinių sąvokų ar vertinamųjų požymių, tačiau baudžiamųjų nuostatų taikymo sritis ir apimtis turi būti pakankamai aiški. Iš įstatymo piliečiui turi būti aišku, kas yra draudžiama, kad jis galėtų atitinkamai elgtis. Todėl visi baudžiamosios veikos sudėties požymiai turi būti aprašyti taip, kad būtų įmanoma išsiaiškinti jų esmę ir veikimą [10, p. 35]. Susidūrus su blanketinėmis straipsnių dispozicijomis BK, nėra iki galo aišku, už ką numatyta baudžiamoji atsakomybė, nes vartojamos abstrakčios sąvokos – „neteisėtai“, „pažeidžiant reikalavimus“, iš kurių sunku suprasti, kokie konkretūs veiksmai yra uždrausti.

Išvados

1. Baudžiamosios teisės teorijoje BK straipsnio dispozicija turėtų būti suprantama ne kaip baudžiamosios teisės normos vienas iš elementų, kuriame formuluojama elgesio taisyklė, o kaip straipsnio teksto išdėstymas BK. Atitinkamai straipsnio blanketiškumas yra ne baudžiamosios teisės normos, o baudžiamosios teisės šaltinio požymis. Taigi blanketinis yra BK straipsnis, o ne baudžiamosios teisės norma.
2. BK straipsnius, turinčius blanketinę dispoziciją, pagal blanketiškumo raiškos būdą siūlytina skirstyti į tokias rūšis:
  - BK straipsniai, kuriuose vartojamos sąvokos „neteisėtas“, „neteisėtai“;
  - BK straipsniai, kurie nukreipia į kitus teisės aktus;
  - BK straipsniai, kurie nukreipia į tarptautinės teisės normas ar papročius;
  - BK straipsniai, kuriuose neišsamiai atskleistas nusikaltimo objektas;
  - BK straipsniai, turintys kelių blanketinių dispozicijų rūšių požymius.
3. BK straipsnių su blanketinėmis dispozicijomis baudžiamajame įstatyme visiškai

išvengti neįmanoma, nes tik naudojant blanketines dispozicijas galima numatyti baudžiamąją atsakomybę už įvairių ir didelės apimties techninių reikalavimų pažeidimus, visų šių reikalavimų neperkeliant į BK. Be to, taip išvengiama nuolatinio BK keitimo, keičiantis tam tikrų specifinių santykių reguliavimui (keičiant specifines taisykles, tvarkas ir pan.).

4. Teoriškai blanketinių dispozicijų naudojimas kuriant baudžiamojo įstatymo specialiosios dalies straipsnius prieštarauja baudžiamajame įstatyme įtvirtintiems principams. Kitaip nei numato BK, blanketinių dispozicijų atveju baudžiamoji atsakomybė kyla ne tik pagal įstatymą, bet ir pagal kitus teisės aktus. Be to, naudojant blanketines dispozicijas mažėja baudžiamojo įstatymo aiškumas ir asmenims, neturintiems specialaus išsilavinimo, tampa sunku tiksliai suprasti šio įstatymo draudimus. Tokiu būdu ir pats BK iki galo nepasiekia vieno iš pagrindinių savo tikslų – apibrėžti, kokios veikos yra nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, ir jas uždrausti.

LITERATŪRA

Norminė medžiaga

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*, 1992, nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*, 2000, nr. 89-2741.
3. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, nr. 50-1598.
4. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo. *Valstybės žinios*, 2008, nr. 149-6013.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 14 d. nutarimas nr. 1031 „Dėl bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio patvirtinimo“. *Valstybės žinios*, 2008, nr. 121-4608.

Specialioji literatūra

6. APANAČIUS, M.; ir PAVILONIS, V. *Nusikaltimų kvalifikavimo procesas ir jų atribojimas*. Vilnius, 1983.
7. ABRAMAČIUS, A., et al. *Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis*. Trečiasis pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Eugrimas, 2001.

8. PIESLIAKAS, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė*. Pirmoji knyga. Vilnius: Justitia, 2009.

9. PRADEL, J. *Lyginamoji baudžiamoji teisė*. Vilnius: Eugrimas, 2001.

10. WESSELS, J. *Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis. Baudžiamoji veika ir jos struktūra*. Vilnius: Eugrimas, 2003.

11. VAIŠVILA, A. *Teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2000.

12. VANSEVIČIUS, S. *Valstybės ir teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2000.

13. ŠVEDAS, G. Kai kurios baudžiamųjų įstatymų dispozicijų konstravimo problemos. *Teisė*, 1991, t. 25, p. 19–23.

14. *Tarybinė baudžiamoji teisė. Bendroji dalis*. Vilnius, 1972.

15. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985.

Praktinė medžiaga

16. 2003 m. birželio 20 d. LAT teisėjų senato nutarimas Nr. 40 „Dėl teismų praktikos taikant Baudžiamojo proceso kodekso normas, reglamentuojančias nuosprendžio surašymą“. *Teismų praktika*, 2003, nr. 19.

17. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-352/1999*.

18. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-229/2002*.

19. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-66/2003*.

20. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-598/2004*.

21. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-622/2004*.

22. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-218/2004*.

23. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-372/2005*.

24. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-158/2005*.

25. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-454/2005*.

26. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-649/2005*.

27. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-629/2005*.

28. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-35/2006*.

29. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-353/2006*.

30. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-281/2006*.

31. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-435/2006*.

32. *LAT baudžiamoji byla Nr. 2K-111/2010*.

33. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* [interaktyvus]. Prieiga per internetą: <<http://www.lki.lt/dlkz/>>.

BLANKET DISPOSITIONS IN THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA

Pranas Švedas

S u m m a r y

The article discusses the concept of blanket dispositions in the Criminal Code of the Republic of Lithuania. Author proposes to use term “blanket disposition” as the term which indicates the feature of the source but not the feature of rule of law. In addition the article gives proposals for classification of the blanket

dispositions. Furthermore, the article discusses pros and cons of the usage of blanket dispositions in the Criminal Code. The article raises the idea that usage of blanket dispositions is inevitable, however the usage of blanket dispositions denies the idea that the only source of criminal liability is the Criminal Code.

Įteikta 2010 m. spalio 15 d.

Priimta publikuoti 2010 m. spalio 22 d.